

Hedy Epstein tijdens haar arrestatie in St. Louis: 'Ik doe dit al sinds ik een tiener ben'. © rr

Al driekwart eeuw onverdroten activiste

Ze overleefde de Holocaust, komt op voor de Palestijnen in de bezette gebieden en werd gisteren in St. Louis gearresteerd, tijdens een protestmars naar aanleiding van de dood van Michael Brown in Ferguson. Hedy Epstein is 90.

(viv)

Haar frêle, kleine gestalte doet het op het eerste gezicht niet vermoeden, maar Hedy Epstein is één brokje vreedzame, maar verbeterde strijdbaarheid.

Tijdens een protestmars gisteren werd de negentigjarige Holocaustoverlevende en in Amerika bekende activiste in de boeien geslagen. Samen met acht andere demonstranten betoogde ze in St. Louis, Missouri, tegen de gewelddadige dood van de jonge Michael Brown in Ferguson. Ze scandeerden slogans als 'Face one, face all!' en 'Who do you serve? Who do you protect?'. Allen werden ze gearresteerd, omdat ze 'de ingang blokkeerden' van het gebouw waar Jay Nixon resideert, de gouverneur die zijn fiat gaf voor het optreden van de National Guard, of het leger, in Ferguson.

'Ik doe dit al sinds ik een tiener ben', zei Epstein tijdens haar arrestatie aan The Nation. 'Alleen had ik niet gedacht dat ik dit op mijn negentigste nog zou hoeven te doen. We moeten nu samen strijden, opdat mensen op hun negentigste dit niet meer moeten doen.'

Op het kindertransport naar Engeland

De kiem voor haar activisme werd gelegd in haar kinderjaren. Hedy Epstein werd geboren in 1924 in het Duitse Freiburg uit Joodse ouders. Veertien jaar later moest haar vader zijn zaak sluiten, als gevolg van het anti-Joodse beleid van de nazi's. Zelf werd ze op Kristallnacht, op 9 november 1938,

van school getrapt. 'Eruit, jij vuile Jood', werd haar toegeschreeuwd, vertelt ze in een lezing uit 2010, die te zien is op Youtube.

In datzelfde jaar werd haar vader gearresteerd. Samen met andere Joden zag ze hem door de straten lopen, in zijn pyjama. Hij werd afgevoerd naar Dachau en kwam vier weken later terug thuis, 'als een gebroken man'.

Op 18 mei 1939 werd de toen veertienjarige Hedy Epstein samen met vijfhonderd andere kinderen op een kindertransport naar Engeland gezet. "We zien elkaar weldra terug", waren de laatste woorden van mijn ouders voordat ze me op de trein zetten', vertelt Epstein. 'Het was de laatste keer dat ik ze heb gezien.'

In 1940 werd haar volledige familie, op een tante en oom na, opgepakt en overgebracht naar een concentratiekamp. Haar moeder bleef tot 1942 met Hedy corresponderen. Op 22 oktober 1942 werden alle Epsteins naar Auschwitz gedeporteerd. Een maand eerder had moeder Epstein haar dochter in Engeland een laatste ansichtkaart gestuurd: 'Reis naar het oosten... Zend je allerlaatste vaarwel'. Niemand heeft daarna nog iets van de Epsteins vernomen.

'Door mij naar Engeland te sturen, hebben mijn ouders me letterlijk een tweede leven geschonken', zegt Epstein in haar lezing. Op het moment dat dat tot haar doordrong, kreeg ze een doel, waarvoor ze zich de rest van haar leven zou inzetten: 'Vechten voor de mensenrechten en sociale gerechtigheid'. Ze zegt het met zachte, maar vastberaden stem.

Terug naar Duitsland

Na de Tweede Wereldoorlog verliet Epstein Engeland en keerde ze even terug naar Duitsland. Ze wilde haar familie terugvinden – tevergeefs. Ze begon te werken voor de geallieerden tijdens de Nürnbergprocessen en focuste op de dokters die medische experimenten uitvoerden in de concentratiekampen.

Naar Amerika

In 1948 reisde ze haar oom en tante achterna naar de VS en vestigde zich in St. Louis, Missouri, waar ze nog altijd woont. Drie weken verbleef ze er, toen ze een zwarte vrouw aansprak en haar voorstelde een hapje te gaan eten. Nee, zei de vrouw. Epstein bleef aandringen, de vrouw bleef weigeren. Waarom toch, vroeg Epstein? 'Omdat het verboden is voor zwarten en blanken om in een publieke plaats samen te eten', antwoordde de vrouw.

Kiem nummer 2 voor Epsteins activisme was gelegd. In St. Louis, en daarbuiten, begon ze zich in te zetten voor de burgerrechten, het recht op abortus en begon ze een project dat ijverde voor betaalbare woningen. In 2001 richtte ze een plaatselijke afdeling van Women in Black op, een antioorlogsbeweging.

Naar de bezette gebieden

Over Israël had ze zich nooit iets afgevraagd, vertelt ze in de Youtubelezing. Tot ze in 1982 hoorde vertellen over de slachtingen in de Palestijnse vluchtelingenkampen Sabra en Shatila. 'Ik begon me te verdiepen in wat er tussen 1948, toen Israël een staat werd, en 1982 was gebeurd. En terwijl ik steeds meer leerde en beter begon te begrijpen, werd ik steeds meer verontrust over het beleid en de daden van de Israëlische regering en het leger. Ik begon er me publiek tegen af te zetten.'

Epstein sloot zich aan bij de Free Gaza Movement en reisde sinds 2003 vijf keer naar de bezette gebieden, waar ze deelnam aan vreedzame betogingen. Ze protesteerde tegen de Israëlische bezetting, tegen de bouw van de muur en tegen de verwoesting van Palestijnse huizen en olijfgaarden.

'We zijn allemaal medeplichtig', vertelt ze. Ze blijft er zich tijdens lezingen voor kinderen, tieners en volwassenen tegen verzetten 'dat we allemaal onze ogen sluiten voor de misdaden die maar kunnen blijven voortbestaan'. Ook klaagt ze de bewapening van Israël aan. 'Ze hebben de modernste apparatuur en gebruiken die tegen de Palestijnen', zegt ze op heavy.com. 'Mocht Amerika stoppen met het financieel steunen van Israël, dan zou ons land een beetje bijdragen aan mogelijke vrede. We hebben torenhoge problemen in eigen land (de VS, red.). De werkloosheid is gigantisch, mensen verliezen hun huizen. Mochten we het geld dat overzees in destructie wordt gestopt nu eens daarvoor gebruiken.'

Om eraan toe te voegen: 'Het is je morele plicht om de mensen in de bezette gebieden te steunen en te ijveren voor vrede. Laat niemand je wijsmaken dat dat een aanval is op de Joodse gemeenschap.'

(DS 19 aug 2014)